

TIDEVARVET

TIDEVARVET

N:r 10: 1928

Icke hjälp utan rätt, ledande artikel.

Med anledning av den i riksdagen väckta och avslagna motionen om höjda tullar på kött skriver generaldirektör Anders Örne om Frihandel.

Remissdebatten med anledning av den k. propositionen om kommunala flickskolor uppfordrar oss att gå Till saken.

I Europas framtid fortsätter Elin Wägners sin skildring av greve Coudenhove-Calgéris bok, Hjälte eller helgon, med en framställning av de tecken till resning som författaren tycker sig skönja.

Elsa Björkman-Goldschmidt berättar i Lösta problem om några lyckliga försök att ta hand om barn.

I nästa nr av Tidevarvet kommer en fortsättning på Ruth Perssons berättelse, som binder ihop de båda historierna, änkan i Pålshus och Skuld.

Varje förståndig husmoder lämnar sin tvätt till **Normalens Tvättanstalt** Riddareg. 14, tel. 76426 Vi mottager all slags tvätt till platsens lägsta priser. Hämtnas dagligen. Specialitet: Stärktvätt

Ett oskrivet blad är var och en som ej studerar. Börja nu. Skriv bara namn och adress på ett brevkort. Kooperativa förbundets studieavdelning, Saltjöbaden.

FRIHANDEL

av ANDERS ÖRNE

Det stundar val till andra kamraren, och om man får döma efter tidigare erfarenheter komma där de gamla trollformlerna änyo att prövas — där det skall göras troligt, att invånarna i ett land kunna leva på att beskatta varandra arbete.

Jag ber om ursäkt att jag använder ett så vanvördigt språk. Men jag finner intet bättre. Över hela världen har länge som en epidemi gått den ena protektionistiska strömningen efter den andra. Epidemien har kulminerat efter kriget då Europa fått 11,000 km. nya tullgränser och en mängd förhöjda tullsatser i olika länder, samt till på köpet statsmonopol på utrikeshandeln i ett av världens största länder. (Ryssland).

Före kriget, då Europas folk ännu hade friska krafter, förmådde de någorlunda utåtdra de ständiga angreppen på sitt välfärd från denna förvånade handelspolitik och trots den gå framåt. Men efter den stora iderlärtningen 1914—19 ha de blivit så försvagade att de fortsatta förvånade ekonomiska levernet framkallat allvarliga farhågor för deras tillfrisknande.

Den hänsynslösa monopolism, som genomgår näringslivet och de skräntendenser, som utmärka vissa grupper av industriarbetare i alla länder, utgöra avspegling på ett annat

plan av den handelspolitiska utvecklingen.

I alla länder gå stora skaror arbetare utan sysselsättning eller arbete på inskränkt tid. Flera av de grundläggande industrierna, exempelvis kol-, järn- och stål-samt bomb- och sjukdomstecken, lönerna inom dessa industrier är i förhållande till levnadskostnaderna och den allmänna utvecklingen låga. I hela världen klagar jordbruket — och det med full rätt — över ett starkt tryck, hänförande sig till låga priser på jordbrukets alster och höga priser på nästan allt, vad jordbruket behöver köpa.

Det besynnerliga förhållandet råder sålunda i Europa och andra världsdelar, att en stor mängd människor måste umbära även det nödvändiga i fråga om föda, kläder och husgeråd medan stora grupper andra människor, skickliga och villiga att frambringa dessa nödvändighetsvaror leva i betryck eller gå utan sysselsättning och nödgas ropa på offentliga almosor. I en stor del av vår världsdel sakna exempelvis jordbrukarna maskiner och ändamålsenliga redskap, under det maskinindustrin i andra länder arbetar med stora svårigheter och jordbrukarna i ett land som Sverige få betrakta det som en nåd att få sälja

utsäde och avelsdjur, varav de skulle kunna frambringa stora mängder utöver de nuvarande.

Vad är då orsaken till denna egenomdighet, som påverkar alla våra livsvillkor? Jag skall svara enkelt och kort. De kanaler, genom vilka utbytet av varor och tjänster sker mellan köpare och säljare, fungera icke på ett tillfredsställande sätt. Handeln, vars uppgift det är att sörja för cirkulationen av varor och kapital, är utsatt för alla slags konstlade inskränkningar i sin rörelsefrihet och är delvis olämpligt och ofruktligt organiserad. —

Finge de riktigt äkta protektionisterna följa sina känslor då skulle väl till sist aldrig något slag av varor få passera över de från ekonomisk synpunkt godtyckliga strängerna. Det är ur sådana strängerna, som vår världsdelens ekonomiska svaghetstillstånd väsentligen kan förklaras. Själva världskriget, som man alltid talar om i detta sammanhang, hade en av sina huvudrötter i den mångåriga ekonomiska agraringspolitiken, som staterna fört mot varandra. Det var den gamla österrikska dubbelmonarkiens behandling av Serbiens jordbruksexport, som födde den hästämstämning, (Forts. å sid. 4.)

Hemmen i den nya världen

— Tänk, vad vi skulle kunna ha det bra, om vi arbetade båda! Jag skulle ha ett arbete likode du, det är många frug som har...

— Nej! Jag vill ha ett h. e. m. Jag vill ha min fru hemma. Det är inte nödvändigt att du arbetar. Hemmet är det förnämsta.

Det var färdigt med det. De hade långa barn. Hemmet var litet och lärt-skött. Fru hade inte mycket annat att göra än att besluta vilka kläder hon skulle ta på sig, om mannen någon enda gång tog henne med ut. Det blev ett väljande. Han hade lång arbetsdag och var sällan hemma. Ofta kom han hem sent på natten. Men han var lugn i förvisningen om att hemtrevnaden var säkert befråg i hans hus. Ty han fick se sin fru i förklädning var morgon innan han gick till arbetet.

Han föreställde sig hur hennes huggiga arbete under dagens lopp byggde upp den trygga, orsättliga, rika värld, som var hans hem. Och så hade han glömt att det inte var mycket att lägga mer. Arbetsomöjligheterna var inte längre kvar i hemmet. Han satte sin tilltågning och handaögl. Och hur många gör inte det.

Någon väg som för kvinnan tillbaka till hemmet som enda arbetsplats kan man inte hitta. Men det är inte så mycket att vara ledsen fru. Ty just genom denna följd av utvecklingen på andra områden, tingas man att se över och bakom det kvinnliga hemarbetet som första villkor för ett starkt och tryggt hem. Det öppnar sig så oändligt mycket rikare möjligheter. Så många förhöjda sketter inom hembildningens konst kommer i dagen. Och detta sker utan att det gamla beveret förlora i värde.

Vilkoren är inte längre så hårda. Det är mindre påtagliga, men inte mindre värdefulla krafter, som får komma till beders.

Där är t. ex. de unga självförsörjande förtrodda lilla bollar, där ingen är hemma under dagen, från tidig morgon till sent på eftermiddagen eller kvällen. Men det är en ljuv och sluten värld, där luften är full av ro och god humor och frihet. Det skulle vara att mista sig på vad som är värdefullt och väsentligt om man förnekade att det var ett hem, uppbyggd på den bästa grund och med förmåga att ge igen dubbel av vila och tillfredsställelse mot vad som blivit öfrat på dess skapande.

Och där är de unga pojkaras lilla hem, med en hängmatta för besökande bröder och vänner, en plats för gott kamratskap och dukigt arbete och rekreation. Ett hem som aktas nog i gengäld för den självständighet och frihet, som det ger.

Det är hemmet som tillhör den längre komna yrkeskvinnan, framgångsrik i sitt arbete och med större resurser. En mötesplats för människor med levande lidelse, en fond av hemtrevnad, ett fäste för fridgordhet, gästvänlighet och varmt människointresse.

Det är där dubbletten, som delas av två kamrater, man och hustru, där han förbereder sina studier medan hon har eget, självständigt arbete. Inne är det huvudsaken att hon överger sin bana för att låga hans mat efter många och långa år, sedan han blivit färdig.

Men aktsamhet, fördagsanskrif och samarbete är dubbletten krav på sina ägare. Att lufta får vara frisk av godlyndhet och hemnets enda lida strax.

Ansiktsbehandling Botande av hud-defekter. Massage, Manicure, Pedicure. Alla assist. äro gymn.-dr. **Frans Sjökvist** Acad. Scientif. de Beauté 10 Hamngatan 10. Norr. 44 44. Beställ. tid.

TILLSAKEN

En het remissdebatt utspann sig i riksdagen med anledning av regeringsförslaget om kommunala flickskolor. Varom? Måne om principfrågor — exempelvis om skolans mängd och den högre skolans längd, om tidpunkten för de olika ämnens inträde på schemat ur pedagogisk och hygienisk synpunkt? Måne om den viktiga kompetensfrågan för en ny bildningslinje? Eller möjligen om nödvändigheten att som förslaget gjort ställa lärarna i praktiska ämnen utan ordinarie anställning och följaktligen utan lönersberäkning och pension. Eller slutligen — gällde kanske debatten den frågan, om nu på lyckligaste sätt vore utnyttjad till möjlighet som gavs, att på jämförelsevis fri grund skapa förutsättningar för ett uppfostrings- och undervisningssystem, som i viss mån kunde bli banbrytande för den nya arbetskolans, som talats om och tillstyrks i den sista tidens skoldiskussioner, betänksanden och förslag? Ingalunda. Debatten, som dundrade om »vevs», »suppriva besluts och en »omsädling som var otrolig», handlade om huruvida ett b o r d e måste tolkas som e t t s k a l i, huruvida departementchefen av förora årets riksdagskrivelse — i likhet med vad Skoleöverstyrelsen ansett — vore b u n d e n att bygga den kommunala flickskolan på 6-årig botten-skola eller om — i likhet med vad 1927 års Skolsakkunnige ansett —

frågan ännu kunde stå öppen. Eller om — som departementchefen själv avsåg — frågan inträtt i nytt läge efter 1927 års beslut.

Solar släckas och försvinna världar grussa liksom gå... Bör man då så sällsamt finna att — en tallrik likt i kras?

Anna Maria Lenngréns älskvärda epigram blir nästan för filosofiskt allvarligt i detta sammanhang. Debatten hade snarast tycke med vår tids adelsmötet på riddarhuset, då gammaldags välthäglighet och patos till sist uppäcktes röra sig om — en pension eller ett gravbrev!

Dock, nog fanns allvar i debatten, allvar som vi kanske ej kunna se allvarligt nog. Ty genom den lysta hjärt i ögonen partihandeln bakom 1927 års skolsbeslut, vanskligheten i att Statsmakterna, som är en maktkamp mellan partier, lägger sin tunga hand på detaljerna i den bygggrad, som skall ge bästa möjliga start för den ena parten i vad H. G. Wells kallar »skapplöjningen mellan uppfostran och världskaströfens».

Men låt oss gå till de s. k. saken och se vad propositionen innehåller. I stort sett detsamma som sakkunnigförslaget om en avgiftsfril och examensfri kommunalflickskola. (Se Tidevarvet f. 1927 nr: 46, 49, 50). Men mot sakkunniges förslag om genomgående anknytning till folkskolans högsta klass och en där-

på byggd 5- eller 6-årig högre skola föreslås nu, att vid varje kommunal flickskola skall finnas möjlighet till anknytning till såväl folkskolans 4:de som 6:te klass. Den uppår ärvortade linjen, motsvarande sakkunnigförslaget 5-klassiga högre skola, är struken. Återstår alltså en 6-klassig linje byggd på 6-årig botten-skola, med 12-årig »årgång» och en 7-klassig på 4-årig botten-skola med 11-årig årgång.

Tidevarvet har ej förut upptagit frågan om anknytningen till botten-skolan. Den har syntts oss av jämförelsevis ringa vikt mot frågan om ett snidigare system, som gav utrymme åt vars och ens arbetsförmåga och arbetstakt, och ej fastlade klassystemets obehagliga klarsirringar. När denna fråga blir löst för både botten-skola och högre skola, då är utden bruten i striden om botten-skolans längd och den högre skolans anknytning.

Det spelade föga roll om den högre skolan är 6- eller 7-årig, ifall arbetet hela vägen lägges så praktiskt ut, att vars och ens fulla intresse och aktivitet tages i anspråk — och ej blott s. k. »praktiskt arbete» nästan till övermätt kommer in i de sista klasserna, då till på köpet pubertets-tiden för de flesta är passerad, kanske med redan grundade funktioner. (Forts. å sid. 4.)

Allt flera köpa i Konsum

Principen är där: sunda varor i sunda butiker.

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

Europas framtid

av ELIN WÄGNER

Det bästa med Coudenhouves Katergis bok, Hjalte eller helgon, är icke dess kritiska del som refererades i förra numret av Tidevarvet. Det partiet är kanske rikare och fylligare än det senare och det är nödvändigt som underlag för den positiva delen av boken. Men det är så modigt av författaren att han icke stannar vid Europas inre upplösning genom immoralitet. Han visar på de yttre faktorerna som hota från amerikansk bolsjevism från de färgade rasernas ork och uppror. Men han bekänner och begrundar sin tro på att Europa kan genomgå sin inre kris, han skisserar vägarna ut ur den, och han letar fram de tecken som finnas till ett begynnande tillfrisknande. Han är modig och kamplysten och förhoppningsfull, fast han gått till bottnen med furor och svårigheter.

Det är inte alls så att en kultur behöver gå under för att den är gammal, en djup kultur ger bara större motståndskraft. Ödet beror på själens tillstånd. Europa måste alltså göra sin själ frisk, komma till medvetande om sin egenart och sin mission. Det skall lära sig akta främmande kulturer men samtidigt lära förstå och finna sig själv. Europa är genom sin rikedom och rörlighet skapat till medlare mellan Amerikas och Sovjet-Rysslands traditionsfattiga och Asiens traditionsrygga kulturer. Väl har det förlorat världsherraväldet men kan dock en gång bli världens ledare.

En moralisk förnyelse kan äga rum genom förnyelse av instinkterna, sederna och idealen. Vi måste återvända till lydnad för livets och naturens egna bud. Författaren formulerar det så här: var frisk, var stark, var skön, var ren. Dessa bud gälla både kropp och själ. Vore européen frisk i stället för att vara sjuk till kropp och själ skulle han självfallet underkasta sig dem. När han nu skall söka hälsa, bör han först ta nyk med kroppen. Därför är det utvåkande intresset för sportkultur och skönhet ett första språnget tecken på Europas tillfrisknande. Ur kroppskulturen, säger författaren trosvist, kommer själsculturen att utveckla sig. En ren och frisk kropp blir organ för en ren och frisk själ.

Författaren söker sedan en livsform som kan tänkas bli erkänd som allmänt europeiskt mönster och som passar för alla klasser och bekvämligheter. Man måste ge honom rätt i att en sedlig norm icke finns, likaväl som i att den är behövlig. Vår närvarande lösen: allt går an, leder ju till hopplös förvirring. Han anser att gentlemannen bör vara den norm, efter vilken européen bildar sig. Det är en stor men rättvis komplangnad åt England, att det är där utbildad typ som sättes som mönster för hela Europa. Gentlemannen skapas icke av den eleganta dräkten eller det fulländade utpräppandet. En gentleman är uppriktig, ridderlig, hederlig och hövlig. Arbetet måste höra till gentlemannens attribut likom som en vid-humanitet. Så fattar kan gentlemännedlet tränga igenom alla samhällslager. Varje gentleman behöver inte äga en track, vad han däremot behöver är möjlighet att kunna hålla sig ren.

Materialismen under 1800-talet tog död på den europeiska moralen. Den skall återuppstå under 1900-talet genom en ny idealism. För materialismen fanns det ingen annan verklighet än materien intet annat värde än lusten, ingen annan skön-

het än naturens. Den yttrade sig som lyckomoral i etiken och naturfilosofin i konsten. Nu har vetenskapen, som Coudenhouve riktigt anmärker, störtdart den världs bild som utgavs som vetenskaplig. Den moderna européen ser världen som ett system av strålar och vågor, krafter och rytmer, energier och harmonier. Materien är bara en form av denna obekanta kraft. Den energetiska fysiken banar väg för en idealistisk metafysik.

Materialismens period var också smakförsökningens. Därför är det ett tecken och ett löfte att smaken blivit säkrare och renare. Arkitekturen är tidssjärens spegling, därför ingår den moderna byggnadskonsten rätt till förhoppningar för framtiden. Alla dessa sätter sig i fullt logiskt sammanhang till författarens utgångsätt etiken är en underavdelning inom estetiken, det vill säga läran om den inre skönheten.

I sitt kapitel: man och kvinna reder författaren lika klart och kategoriskt upp det i denna överskrift förordade problemet. Han ser i man och kvinna de två stora molnorna, fullkommande varandra som tid och rum, energi och harmoni, rörelse och vila. Ju större skillnaden ju större attraktionen, ju större kärleken. Genom uppställandet av ett gemensamt mänskligt ideal, genom det gemensamma arbetet och kamratskapet, genom kvinnorörelsen som ett med ord, tvåna kärleken till livet. Man och kvinna skola icke stå i kamratligt eller syskonförhållande till varann utan i kärleksförhållande. Endast den stora kärleken kan hålla dem samman och förmoda att det frivilligt ta på sig föräldrapuffigen. Kvinnan skall därför emancipera sig från den manliga typen som hon närmast sig och lämna det manliga arbetsfältet.

Det vore ju lätt att här påvisa möteslöserna hos författaren men det är inte meningen med denna artikel att i detaljer polemisera mot honom. Skulle man sätta in kritik på någon väsentlig punkt så skulle det vara mot hans sätt att göra Jesu lära identisk med den kristendomen som så småningom låg sig som ett skyddande skal därom. Vilket menar han i sin polemik, skalet eller kärnan? Troligen menar han båda delarna, men hans karaktäristik passar mest in på skalet och är därför icke rättvis. Det skulle emellertid föra för långt att deklamera ståndpunkt till varje hans tes, ty hans bok består bara av teser.

Vad man i hans avsnitt om kvinnan fullt och helt kan gilla är hans övertygelse att kvinnans mission är att också i politiken emancipera sig från mannen och införa en förnuftigare och mänskligare politik. Om kvinnan lyckas i det stora verket att skänka Europa fred, då har hon för andra gången fött mänskligheten till livet.

Det stora målet för alla europeer är att pånyttföda Europa. Näringslivet har sin del i uppgiften genom att öka och organisera produktionen, så att den europeiska fattigdomen så avskaffas. Alla som arbeta måste känna sig som soldater och befäl i den stora armé som går till strids mot fattigdomen.

Europas politiska mål är att bli ett enat Europa, dess sedliga mål är att bekämpa barbariet, överninna kaos genom ordning, mörker genom ljus. I Europas etik skall kristendomens humanism förena sig med den urgamla hjälteäran. I rider-

Mötesplatsen

Smålandsförbundet av F. K. R.

hade söndagen den 26. febr. sitt årsmöte i Näsjö, där man samlades på Jakobssons kafé. Medlemmar från skilda håll i Småland hade infunnit sig, och flera intresserade, som av olika skäl voro hindrade att komma, hade såmt mycket sympatiska hälsningar.

Sedan fru Ingeborg Rosén lämnat en redogörelse för förbundets tillkomst och interimsstyrelsens arbete, föregicks styrelseval. Till ordf. i förbundet valdes fru Ingeborg Rosén, Näsjö. Övriga styrelseledamöter blevo: fru Anna Kronbäck, Västervik, fru Helga Sjöstrand, Eskjö, majorskan Anna de Maré-Svensson, Eskjö, fröken Elia Pehrson, Jönköping, fröken Lydia Åkesson, Hultsfred, fru Lydia Stille, Tranås, fröken Helga Nordholm, Torne, fröken Thea Larsson, Gustafstads, fröken J. Ed. Gustafsson, Näsjö och fröken Majja Bååth, Kalmar. Till Centralstyrelserepresentanter valdes: fru Ingeborg Rosén, fru Anna Kronbäck och fröken Helga Nordholm.

Det är intressintyrens framlagda stadeforlaget diskuterades och blev med några småändringar godkända.

V. U. S. cirkulär upptogs därefter till behandling. Tvåna värdelista och ordentliga inledningsanföranden höllades det ena av Rektor Honorine Hermelin, det andra av fröken Judit Gustafsson, som belyste problemet lika till arbete. Efter ett givande tankeutbyte uttalade mötet sin enhälliga anslutning till V. U. S. förslag med ett av fröken Åkesson föreslagna tillägga rörande nykterhetsfrågan.

Vidare dryftades missioneringsplaner, som arbetsutskottet skulle närmare utarbeta.

Efter årsmötet hölls i Godtemplarsalen ett offentligt föredrag av Rektor Hermelin över ämnet: »Vårt historiska ögonblick». Det innehållsrika föredraget blev för dem som voro med en verklig högtidsstund och bidrog till att göra Smålandsförbundets första årsmöte till en upplevelse som förpliktar.

M. J.

Stockholmsförbundet av F. K. R.

hade torsdagen den 1 mars sitt andra sammanträde med anledning av V. U. S. cirkulär. Fru Elin Wägner inledde en diskussion om tredspsporten och framställde förslag med motivering till ny formulering av denna.

Stulldigen diskuterades programförslaget punkt 5, främdehetsproblemet, med fröken Catin Hermelin som inledare. Med anledning av den stora förlust Stockholmsförbundet lidit genom att dess vice ordförande, fru Anna Bugge-Wicksell gått bort, uttalade ordf. Dr. Ada Nilsson några ord av tacksmåhet för den stora insats fru Wicksell gjort i förbundets verksamhet och gav uttryck åt förvissningen att fru Wicksells minne skulle sporta förbundet till fortsatt energiskt arbete för de gemensamma idéerna.

Södermanlands länsförbund av F. K. R.

höll sitt årsmöte i Nyköping den 3 och 4 mars. Mötet inleddes med offentligt föredrag av fröken Elisabeth Tamm med ämne: »Arbetslösa skolar och outnyttjade tillgångar». Lokalen, Folkets hus E-sal, fylldes till överflöd.

Upplysnings- och utbildningskommissionen, i vilken de två motsättningsgruperna helgou och hjälte förena sig. Vem skall begynna fälttåget mot den europeiska försumpningen och rädda Europa? För författaren säger att det är ungdomen, är det inte som i andra varningsböcker ett plötsligt hopp ur pessimism i en obegrundad optimism. Han skjuter inte över en omöjlig uppgift på ungdomen. Han ställer sig i spetsen för den ungdom som i verklig mening är europeisk, med den lugna självklarheten hos en som vet sig skickad för den uppgiften. Han säger den vad den ska kämpa mot och vad den ska kämpa för. Han ger dem ett nytt ideal: Europa.

De flesta ungdomar lära inte ha fått sin tro på det ännu. Ungdomen är osjälvständig och står under sin omgivningens suggestion, det är inte lätt att få den att frigöra sig från förlegade ideal. Men det har visat sig att då i ungdomen fått upp ögonen för sin uppgift som europeer, där begreppet Europa såsom ett

Lösta problem

av ELSA BJÖRKMAN-GOLDSCHMIDT

Det är länge sedan den gamle bistre Jesper Svedberg irvade för en mildare och fadrigare anda i de på hans tid av gråt och stryk genjudande skolklasserna: »Många ärliga män, barn, ha haft större ångsta och bedöfligare plågor än människors oskäligen kreatur. Är dock en människa! Är dock ett barn! Är dock ett Guds barn!»

Det är länge sedan Rousseau skrev Emile, och över ett kvarts sekel har förgått sedan Elen Eger förkunnade Barnets århundrade.

Vårt nu är, som väl aldrig förr, uppfyllt av problemet, barnet. Genom psykanalytiska och huvudsakligen förläggare intresset till de tidigaste intrycken, har ögonen öppnats för alla färur som lurar och allt ont som kan åstadkommas under barnsdomen, och de vuxna stå ofta frågade och handfulla. Man måste treva sig fram, ana den rätta vägen. Det vimlar av reformer och nya uppställningar, överdrifter och bakslag. Men det är en levande, vaknen och sökande oro, en Vuro i Retning af Inderligheds.

Och mitt i vimlet stöter vi på enstaka människor, som på ett övertygande, konstnärligt sätt lyckats lösa den svåra frågan.

Bland det nya Rysslands böcker finns det en liten berättelse av Lydia Sejfyllina, som heter »Rymmanen».

Ett av de många »vildas» barnen i Sovjetryssland häktas på en järnvägsstation, där han drivit smygande. En 13-års parvel, ett blekt, tårt, rynkigt barnskifte. En lusig och byrått pojke, med här som av smutsig helm och ett par stora gråblå ögon, som lysar upp hans ansikte till ett barn, när han skrattar till. Han tar häktningen lugnt och frågar, med en om sakkunnig vittnande iver, vad det här är av den här gången? — Vid förhöret spottar han manligt i golvet och svarar beredvilligt på alla frågor: Fadern dog i tyska kriget — modern fick andra barn och för två nästan med sin nya man, och honom, Grischka, skaffade till trängsel före den utsatta tiden, varför ett hundratal måste i brist på utrymme avvissas. För flera av åhörarna utgjorde — av mycket att döma — en sensation en berättelse om en flicka även för dem, som icke behövt genomgå denna erfarenhet, var föredraget lika rikt på innehåll. »Fins det då nåt jord folk?» framkastades en och annan bland åhörarna, innan föredraget började. Att så verkligen fanns och att Sveriges jord kunde ge dess folk både tvevad och bärning, visade fröken Tamm med flera exempel. »Det här var ju aldeles för kort», hörde man vid utgåendet ur salen men i en säga, som under det intressanta föredraget glömt, vad tiden led.

Efter föredraget samlades man i Stora Hotellet till teppé och sampråk, då en hel del aktuella spörsmål behandlades.

Det egentliga årsmötet hölls på söndagen. Som hedersgäst hade Länsförbundet, som också hade varit närvarande vid föredraget, utskickat en stor festerand till ålska och leva för klarhet, där har också denna idé makt att väcka dess hänförelse.

Man skulle önska att denna bok, liksom den tidigare Pa neupota, blev kända i Sverige. Båda äro klara och lättillgängliga och lämna sig som underlag för diskussion över frågor som ingen tänkande människa i längden kan komma ifrån.

Sedan mötet avslutats, intogs gemensamt middag. Fröken Tamm framför länsförbundets tack till Nyköpingskretsen för dess gästfrihet och för att arbetet, som den haft för mötet. Fru Bosson tackade styrelsen för dess arbete, och fröken Skoglund ville från länsförbundet ha ett tack framfört till V. U.

H. J.

Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur

har öppnat expedition Sussan p. 3-11, tel. N. 28243. Föreläsningstusot sekreterare och kassörfvare, gymnastikledare Barbro Lydén, förvaltnings, trafiks i expeditionen alla ledigt tisdag kl. 10-12. Den expeditionen fröken Göta Rosen, vardagar 10-12; 13-16. Alla meddelanden och förföring rörande Centralförbundets verksamhet ställes till exp. För exp. kan rekvireras: »Hälsörf till unga kvinnor» (1 år, pr. 100), »Idrotts- och gymnastikmöjlighe.» för kvinnor i Stockholm» (5 öre st.)

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA

BANK

Soldatisk Bank. Grundad 1865.

DEPOSITIONS, KAPITAL- &

SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta

En annons

TIDEVARVET träffar den publika N:s öster. Annonsens i vår tidning.

revolutionärer — men enda fångsten var en hop förvildade barn.

Grischka smiter undan, hugges, rymmer igen och står slutligen bland ett tjugotal andra barn på ett polikommisariat. Man är förtvålade och vet sig ingen råd med dem — vart barnen är närheten är översfull. Och i Mjøska lär det vara ännu mycket värre.

Det är i detta ögonblick, som Martynov utpträder. En man med lång näsa och tunn läppar, stor och kraftig. Inte ett ögonblick håller han sig stilla, det är som varje led i hans kropp förordade rörelse och arbete.

Det är ungefär allt, vad vi få veta om honom. Vi vet inte vad han är, inte varifrån han kommer. Han är en av dessa underliga ryska gestalter som plötsligen dyker upp — helt naturligt. Han tittar sig omkring bland barnen. — »Varför tjuvar du, Baschkrudstans», ropar han till en liten tarrar, »vill du ha Autonomi?»

»Och du, varför är du så grön i ansiktet, förstår du inte lite lugner?» detta till vår Grischka. »Vill ni göra rent avträden — kan ni grilla i jorden?« Men på samma gång gör hans ansikte så lustiga grimaser, att barnen måste skratta.

Han förklarar sig villigt att ta hand om tio barn, om ingen annan vill ta dem. Fröken-kamrat-kommisariatschefen får honom papper på dem — pass och spårregister — och erbjuder honom ett par mat till bevakning. Men härtill svarar Martynov bestämt nej. Papparen kan kastas i speiseln och vakten är bara till för att locka barnen att smita. »Vi har ingen bevakning — vem som vill får ge sig iväg. Så mycket värre för dem själva. Den, som inte duger till något, får sparken tilldelat — så står saken.» Han lägger sin stora hand på Grischkas huvud. Det känns så tryggt och skönt.

Ungen av barnen gav sig iväg. Under en hel vecka sprang de med Martynov omkring i byn för att få ihop allt upptänkligt till en koloni.

Han lagade klockor åt kommissarierna — fick papper på ett stycke jord — utverkade ett par kor — verktyg — gammalt husgeråd — och till slut gav sig en glad skara iväg i två godsvagnar tillsammans med två mogna kor och dito hästar.

Barnen får lov att se till kritterna. Martynov arbetar med i ett kör och skriker åt dem: »sov inte ung...» Under tågresan får de berättas för honom om sina öden och äventyr.

Han frågar aldrig, men barnen slås om vana som skall få berättas. Till Grischka sa han: »Jaså, du haringa föräldrar, du, ja, lika så godt det, min vän. Du ha fött dig, det är ju nog. Lev själva! — Jaså, milissoldaterna skällde er för dynga — ja dynga, det är saker det! Utan dynga får man inget godt bröd...»

Vid nästa station ska vi mjölka korna — då dricker vi mjölk — det är något det...»

Egentligen hade Martynov bara en princip: den som inte arbetar, han skall inte heller äta. Barnen begrep varför korna måste mjölkas och potatisarna grävas. De arbetade och stog i växte och lade ut. Ögonen blöta klara och lugna, glada och välsägna. Det var de r a s koloni.

Den växte, det gjordes förbättringar och bygdes. Det kom flera barn och man samlade vinterfördel. Med

Frihandel

Forts. fr. sid. 1.)
vilken kom de första skotten att snälla.

Nu har äntligen sent, men dock få vi hoppas se för sent, en nyorientering börjat ske. Det är icke någon tillfällighet, att både den ekonomiska världskonferensen i Genève och internationella handelskammarkongressen i Stockholm hade huvudvikt i sina ordföranden på handelsfriheten. Ty det står, som jag redan antyt, obestriddligen fast att det mer än allt annat är tillstoppan det varonans, kapitalets och arbetskraftens cirkulationskanaler, som här skulden till de rubningsgenomslagen, som heta industriell arbetslöshet och betryck för jordbrukarnärningen. Som ett av de mest löftgivande resultaten av den ekonomiska världskonferensens arbete bekräftas i dess resolutioner »konferensdeltagarnas samstämmiga önskan att konferensen måtte beteckna inledningen till en ny epok under vilken den internationella handeln skall efter hand frigöras från alla de hinder, vilka nu obehörigen står i dess väg.»

Det var bland representanter för alla mer betydelsefulla länder i världen med undantag av Ryssland, representanter för industri, jordbruk, handel, finansväsen, nationalekonomi, fackföreningar och konsumentkooperation, som denna samstämmiga

ett enda ord, eller rättare sagt: »hm» — berömmande eller tadelande beroende på tonfallet — ledde Martynov det hela. I ett sunt, ansvarfullt, produktivt arbete räddades barnen.

Den sista scenen, när kolonien under den ovanligt stränga vintern hotas att sprängas och barnen samlas omkring Martynov, tiggas och försäkra att de inte ska äta mer än varannan dag, om han bara vill liva ut att inte skicka bort dem — »inte mer som »minderkräftiga labgrutar» — är i all sin knapphet ovanligt gripande.

Som ett bevis på lagen om händernas återupprepning fick jag även en tid sedan här nere i Wien höra talas om pacifisten och pedagogerna Bakulé.

Bakulé var lärare vid en vanförelseanstalt i Prag, men under kriget blev han för sin fria och alltför pacifistiska åsikters skull avskedad från sin befattning.

Men nu hände det märkvardiga. När han lämnade skolan, följde barnen med honom. Den ena gruppen efter den andra av haltande och hoppande små krympingar lämnade anstalten och slog sig ner hos herr Bakulé. Han var rädias — bad och förklarade — men förgäves! Hans lilla bostad var översfull, hur skulle han kunna skaffa mat åt alla barnen?

Nu började Bakulé med Martynov en rundtur till alla ämbetsverk, till affärer och fabriker, och efter en

ga önskan förefanns. Den betyder därför en hel del mer än andra liknande önskingar.

Den rätta handelspolitiska vägen bör från synpunkten av jordbrukarnas och arbetarnas liksom också från flertalet företagens intresse gå mot en effektiv sänkning och slutligt borttagande av de ekonomiska skrankor staterna rest mot varandra. Jordbrukarna kunna icke bidraga till förverkligandet av den för dem gämliga utvecklingen genom att fortfarande gå till val på protektionistiska program. Därigenom fördröja de blott genomförandet av det från hela världen lika mycket som Frankrikes synpunkt gämliga ekonomiska samförståndet mellan folken och lägga stenar i vägen för utvecklingen av sin egen näring.

De ständigt återkommande bönerna om skydd för det svenska jordbruket och de skråtendenserna som börja framträda här och där — ja, jag skulle vilja säga även den tendens, som jag nästan dagligen kemmer i beröring med, att pressa in varje verksamhet under ställa paragrafer, som reglera varje detalj — är icke allt detta yrtringar av mistroende och rädsla för det friska pulserande livet och dess föruiga att förnya sig självt och anpassa sig efter skiftande förhållanden? Skulle det icke vara bättre med en liten smula mera självförtroende både hos industrien och jordbrukets företagare och hos folket i dess helhet. Jag tror att så skulle vara.

liten tid hade han etablerat sin skola i en barack och öppnat en industri av korgvaror, hattar och matador, allt under det han själv underlade barnen.

Han upphörde inte heller att verka för sin allbehållarska tanke — freden. Till de vuxna kände han ingen väg — han vände sig till barnen. Hans tankegång var enkel: Vad åtkämler folket? — språket. Vad förenar dem? — musiken.

Han började sjunga med barnen och lärde dem sånger från alla länder och på alla språk.

De, som har besökt denna skola berättar: 1) att där görs en massa ordentligt utförda, obeskriverliga föreläsningar och rörande hattar och korgarbeten; 2) att där finns världens mest musikaliska barnsångare, som sjunga på sexton språk; 3) att alla barnen se upp till Bakulé med en blick som vänder sig mot en like, en blick full av obegränsat förtroende, frimodighet och livsgladje.

För en tid sedan gjorde Bakulé med sin skola en sångturu genom Amerika. Det blev en glänsande framgång. Men vid sin avresa besödde han också en stor festant, en idealist och profet som han är. Han skänkte hela överskottet av resan till Amerikas fattiga barn. Man skulle inte få tro att hans barn jagat efter den allbehållande dollarn — man fick lov att förstå, att de haft en uppgift att fylla, ett budskap att bringa.

Detta är vad jag hört berättas här i Wien. Självt har jag inte sett skolan eller Bakulé, men den som man lär kunna få närmare uppgifter om man skriver till Bakulé — Institut, PRAHA. Kanse kunde de små barnen från Prag sjunga svenska och tjeckiska sånger i Sverige?

När jag hörde om »blicken, som vänder sig mot en like», den riktiga barnalikes »öppna och frimodiga, fria och modig inför livet som väntar, blickens som visar att det svåra problemet denna gången lösts, då visste jag plötsligt att jag också själv sett och upplevat den. — Ena gången var hos Elsa Brändström i hennes hem för krigsfångarnas i Tyskland — och andra gången hos de »stora» barnen på medborgarskolan vid Fogelstad.

Wien i februari 1928.
Elsa Björnkam Goldschmidt

Till saken

Forts. fr. sid. 1.)
nella rubningar som kvardröjande följde.

Men tills dess — tills vi brutit oss ut ur klass- och kvarstigningsystemet och ur vårt tro på betydelsen av det som inlärs ut intresse, måste det vara en fördel att möjligheten finns att denna högskolas undervisningsplan fördelas på 7 i stället för 6 år, samtidigt som skolniedlingen behövt tvångs till. Hur kan någon som kämpar för saken från vilken lägg det vara må — vilja denna sak så illa, att den genom att undertrycka en annan måste bli syndabock för alla misslyckanden och olägenheter, som varje övergång från teori till praktik måste medföra.

Vi gå vidare: De både högskolans klasser och läroplan i teoretiska och praktiska ämnen med en kärna av de obligatoriska ämnena kristendom, modernsätt, historia med samhällslära och ett främmande språk har bibehållits från sakkunnigas förslag. Den förenade linjen har tillvalts av tre teoretiska ämnen och den senare två av ämnena sömnad, vävning, hushållsökonomi, barnnavård och trädgårdsskötsel. Sakkunnigförslaget handlingslinje är därför enklare. Och överhuvudtaget framhålls att det föreliggande förslaget icke går ut på att påtvinga någon enda kommun skyldigheten att vid sin skola upprätta en praktisk linje. Och där den väljes, har vederbörande kommun rätt att fritbestämma i vilka praktiska ämnen den anser att undervisning bör anordnas.

Ämnet kristendom, som sakkunnigförslaget blott givit en obligatorisk veckotimme, har nu fått två. Låt oss hoppas, att i detta ämne som sig bör måtte ingå vad vi kallat praktisk själsskulp.

Sakkunnigas förslag om psykologi som ett tillvämsamt tilltrykkes även i propositionen.

Med avseende på lärarbesättning — kräver förslaget att minst hälften av ordinarie antalet lärare skall utgöras av kvinnor — sakkunnigas förslag fördröja ju två tredjedelar.

Är det ej uppmotrande förhållanden som dikterat dessa stränga garantier för att ej de kvinnliga lärarkrafterna skola bli alltför fåtåliga vid dessa stora flickskolor. Det måste kännas som ett mistroende mot vår lärarmärk, som säkerligen ej är berättigad. Vårar man ej som i gymnasierna släppa lös den helt fria tvålan, varför skall man behöva gå längre än till kommunala mellanskolans fordran på minst en kvinnlig lärare eller åtminstone till Skolöverstyrelsens förslag för den kommunala flickskolan om minst två. Ju mindre avvikelser från den fria tvålans princip dess bättre. Annars är man snart tvungen att fastslå antalet av kvinnliga lärare, som måste vara otygligt, också ur lönesynpunkt.

Till sist ett ord om den föreliggande flickskolans kompetens. Vad den teoretiska linjen beträffar anses den kunna helt enkelt flytta in i 8-klassiga flickskolans normalskolekompetens.

Angående den praktiska linjen hänvisas till att nya skolformer alltså måste föras ut som en naturlig konsekvens, som måste vara otygligt, också ur lönesynpunkt.

Denna historisk-praktiska synpunkt är säkert riktig. Men tyvärr är det en sådan sakta framväckande kompetens svårt att ta upp konkurrensen i vår tid, som på grund av arbetsbristen är så starkt karriärbetonad. Den framhålls i förslaget

EN PARALLEL

Som en parallell till det sätt på vilket den svenska arbetarrörelsen »störtade» anfråva ur Socialdemokraternas ett stenografiskt referat från franska deputerade-kammaren, för några dagar sedan, med en redogörelse för kabinetet Herriots störande.

Vi citera med några förkortningar: I det igångblidit då finanslagen framträdde, en lag som präglades av vilja till rättvisa, påstodo de stormänniska »kretsen» i detta land, att en politik på dessa linjer underlägde allsammans förtroende. Chefen för den demokratiska regeringen uttryckte av stormänniskas ledande män. De biföll honom att besluta en ny sedelmission, som enligt deras mening voro oönskliga, ehuru de — lägg märke till detta, minn berär — några dagar senare själva undvoko den. Herriotti! Ni anhöll om uppskov. Ni had storbanksberrarna att visa god vilja. Herriotti, jag ser er ännu med ansiktet förvirrat och förtvålade. Jag här ämnar er skälvande röst och minns ännu hura ni under knapp återhållande gått gjorde följande förtvivlade uttalande, som jag nedsevar samma kväll:

»Jag skulle vilja uttrycka hela min tankegång. Som enskild person har jag aldrig riktat någon anhöllan till bankerna. Som borgmästare i Lyon har jag ståde varit absolut obereande av dem. Här måste jag utpräda som rgringher chef, ämnar dessa barnen ge en försäk, att förenat mig i en fördömligaste ställning. Det finns gränser. Jag ber er underlåta ära huvudinn, att jag icke kommer att ge vika och att jag här talar i Frankrikes namn. Jag skall vrida till landet. Jag kommer icke att ge vika för den påtryckning man söker öva på mig. Och därrefter vände ni er till en av andra kabinettssekreterare och tillade: »Var snäll och gör upp ett förslag till tvångslinje i kapitalbesättningen.»

Jag ber sedan att om man vill ha strid vrida till hela nationens. — Huru beklagat jag icke, att ni icke riktade denna appell till nationen! Vilken blizt skulle den inte utgjort i det dunkel, där man kvävde er! Och huru skulle icke folkets hjärta slå mot ett enda slag ha besvarat er vridan! Men det kom till en uppgörelse. Det anstod ni begärde och som man först härsknade förvägrade er, det fick ni efter dessa ord. Det anstod emellertid här en uppskov med o m e n. Ty vi i denna nämnd. Men begärde sig av uppskov för att förbereda er avrättning.

närmast som en kompetens för hemmet. Men vad ha utbildning och hembildning med varann att göra? Hur länge skall vi fortsätta att göra skillnad mellan hemutbildning och yrkesutbildning? — »Hemmet likaväl som yrket äro fingo säkert sitt bästa underlag i en uppfostran och utbildning i den skola, där alla optiska skrankor — som t. ex. läsars- och klassindelning, detaljerade lärokurser och examina — vore genombrutna. Där därför skillnaden mellan teoretisk och praktisk arbete ej blir så stor och glänsande.

Och till sist — vi återkomma till vad Tidevarvet förut framhållit — måtte även gossarna snart få rätt till såväl examensfria som praktisk kompetens. Förbri kompetenserna olika gossar och flickor emellan, kommer detta för konkurrensens skull blott att tvinga ett onödigt stort antal även i flickor att gå den teoretiska examensvägen.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bräddor, Strykplattor, Elektriska Hjälpapparater, Induktionsapparater, Aderlekstrumpon, Bräckband, Ryggbjällare, Grosseskoror och Görörlar, Bröstbjällare, Lungskyddare, Sköjplannor, Lågdyner, Dumbäddar, Barnsväddare, etc. etc. m. m. Bestik eller tillskick oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlångatan 66
Björger Jarlsatan 9
STOCKHOLM

SAPONARIAS
Flytande Silber
det MODERNA Silverpölermedlet,
Försilvrar Edert silina bordssilver
samt föremål av koppar, mäsing,
brons m. m.
Putsar, polerar och konserve-
rar Edert gamla äkta silver.
Pris per flaska 3.50. Liton fl. 1.25.
Fines i färg, kemikalie-, järn- och
specieraffärer m. fl.
Färdlagers:
GYLLING & Co.
Regerings, 12, Södm. N. 198 76

